

— Εἰπέ τὴν ἀλήθειαν, ὑπελάβεν ἡ κυρία Ἑρμίνη, ἥτις εἶχεν ἴδῃ αὐτὸν γεννώμενον πρὸ δεκαεπταετίας, ἐφοβεῖσο μήπως στενοχωρηθῆς πλησίον μου. Τὸ εἰξεύρω ὅτι πρὸ ἐνὸς ἔτους ἤμουν μόνη, ἀλλ' ἀπ' οὗτου ἔχω πλησίον μου ἓνα καλὸν κοράσιον ἐγὼ ἐξανάνειωσα.

Ὁ Ροβέρτος παρετήρησε μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὴν Μαρκέλλαν, ἥς ἡ φρονιμωτάτη ὄψις ἤρθησεν ἐξ αἰδοῦς.

— Συγγενῆ σας; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος.

— Ὅχι, θά σου τα διηγηθῶ καμμίαν ἡμέραν.

Οὐδέποτε ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἰουλίου νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς μικρᾶς φίλης του. Διὸ προαισθανόμενος μυστηρίον τι, παρετήρησεν αὐτὴν μετὰ πολλῆς προσοχῆς πρώτην ἢ ἡ φωνὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν πρῶτόν τὴν εἶδε.

— Νόστιμος εἶνε ἡ μικρούλα, εἶπεν ὁ μαθητῆς τοῦ λυκείου μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἀφελείας. Ἔχει ἓνα στόμα πού κοντεύει νὰ πάῃ πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι της. Καθόλου δέ σας μοιάζει, κυρία Ἑρμίνη. Οὔτε 'ς τὸ πρόσωπο κ' ἀλλὰ ἐπῆρε ὁμοίως τὴ φωνή σας . . . Παράξενο.

— Διότι με ἀγαπᾷ! εἶπεν ἡ γηραιὰ κόρη, τὰ μέγιστα εὐαρεστηθεῖσα ἐκ τῆς ἀλλοκότου ταύτης παρατηρήσεως.

Ἡ Μαρκέλλα ἐρυθρίασασα ἐμειδίασε. Τὸ στόμα της οὐδὲν εἶχε ἀντισημειώσῃ, ἀλλ' ὁμοίως ἡ χάρις τοῦ προσώπου της δὲν ἐνέκειτο ἐν τῇ καλλονῇ τῶν χαρακτηριστικῶν της.

— Ἐπρεπε νὰ με βοηθήσῃς, σύ, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη πρὸς τὸν Ροβέρτον. Ἐγὼ δὲν εἶμαι τόσο δυνατὴ εἰς τὴν ἀριθμητικὴν, καὶ ὅσαςκις θέλω νὰ της δώσω νὰ ἐννοήσῃ τὸ μάθημά της, τὴν στενοχωρῶ πολὺ τὴν καϊμένην. Ἄν ἤρχεσο σύ κάποτε νὰ τῆς το ἐξηγήσῃς.

— Μετὰ χαρᾶς, ἀπεκρίθη ὁ νέος. « Ὁ διδάσκων δις διδάσκειται » θὰ ὠφελῆθῃ καὶ ἐγὼ πολὺ, διότι θὰ μάθω τὴν μεγάλην τέχνην νὰ εἶμαι σαφὴς εἰς τὰς ἐκφράσεις μου, — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οὔτε οἱ καθηγηταὶ τὸ διδάσκουν οὔτε τὰ βιβλία.

(Ἐπεται συνέχεια).

Ὁ βίος ἅπας πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς μέγα σχολεῖον πείρας, οὐτινος μαθηταὶ εἶνε ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὡς δὲ συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα, πρέπει νὰ ἔχῃ τις πεποιθῆσιν εἰς τὰ μαθήματα, ἅτινα διδάσκειται· ἐνίοτε συμβαίνει νὰ μὴ ἐννοῶμεν τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ εὐρίσκωμεν δυσκολον τὴν μάθησιν, πρὸ πάντων ὅταν διδασκάλους ἔχωμεν τὰς δοκιμασίας, τὰς λύπας, καὶ τὰς δυσκολίας· ὀφείλομεν ὁμοίως ν' ἀποδεχώμεθα ταῦτα, ἀναγνωρίζοντες ὅτι πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς πέμπονται.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΣΤ'.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 566].

Ἡ Ζυρίχη, τὰ μουσεῖα καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτῆς συλλογαί. — Πολυτεχνεῖον καὶ δημαρχεῖον. — Οἱ ἐν Ζυρίχῃ Ἕλληνες σπουδασταί. — Ἡ λαλομένη κεφαλή. — Ἑλληνικὸν καπνοπωλεῖον. — Διακεκριμένοι λωποδῦται ἐν Ἑλβετία. — Μάθημα διοικητικοῦ δικαίου. — Ὁ Ἕλληνας καὶ αἱ πολιτικαὶ θεωρίαι. — Ὁ περιβολὸς τῆς ἐκθέσεως. — Τὰ κυριώτερα ἐκθέματα καὶ τὸ παραλίθρον. — Τὸ καφενεῖον τοῦ αἰγυθίου. — Παράσημα δημοκρατικῶν καὶ ζήτημα τῆς ἡμέρας. — Τὸ ἐν τῇ λίμνῃ θέαμα. — Ἡ φωταφία καὶ τὸ τέλος τῆς ἐορτῆς. — Ναυαγήσαντα σχέδια καὶ ὑποχώρησις. — Συμβούλιον καὶ ἄσθματα. — Ἀπὸ θυρωροῦ εἰς θυρωρόν. — Ἀποχαριστικὸς καὶ ἀναχώρησις.

Ἡ Ζυρίχη, ὡς πόλις, λίαν γλίσχρως ἱκανοποιεῖ τοῦ φιλοσπούδου περιηγητοῦ τὰς ἀπαιτήσεις. Αἱ ὀλίγαι ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι της οὐδὲν παρουσιάζουσι τὸ ὅπως ἰδιαίτερας σημασίας ἄξιον, καίτοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατὰ τὴν ἸΣΤ' ἑκατονταετηρίδα ἐδόθη ἡ πρώτη ὠθησις πρὸς τὴν θρησκευτικὴν, ὡς τρεῖς αἰῶνας ἀργότερον, ἐν τῇ ἰδίᾳ, πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλβετίας μεταρρυθμίσειν. Τῶν μουσείων αὐτῆς αἱ ἐπιστημονικαὶ συλλογαί, καὶ ἰδίᾳ αἱ ἀντικειμέναν προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἔχουν βεβαίως μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὸν περὶ τοιαύτας εἰδικὰς μελέτας ἀσχολούμενον, οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὸν χάριν ἀναψυχῆς ταξιδεύοντα· αἱ καλλιτεχνικαὶ εἰσὶν ἡσσοнос προσοχῆς ἄξιαι. Ἄλλ' ἐν γένει ἡ περιγραφή τοῦ ἐπιστημονικοῦ κυρίως περιεχομένου πασῶν τῶν ὀπισθόποτε ἀξιολόγων τοιούτων συλλογῶν, ἔστω καὶ αὐτῆς τῆς πρωτοφανοῦς πως διαρκοῦς ἐλβετικῆς ἐκθέσεως τῶν τῆς σχολειακῆς παιδείας, ἐν ἣ καὶ ἡ αἶθουσα τοῦ Πισταλότση, γεννηθέντος ἐν Ζυρίχῃ μεσοῦσης τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐνδιαφέρῃ τοὺς ἀναγνώστας εἰδικοῦ τινος ἐκπαιδευτικοῦ ἢ ἄλλου διδασκαλικοῦ περιοδικοῦ, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως καὶ τοὺς τῆς Ἑστίας. Διὸ οὐδὲ περὶ τούτων θέλω γράψῃ τι, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν καλῶν βιβλιοθηκῶν της, ἐν αἷς βεβαίως πολλὰ ἄξια μνείας ὑπάρχουσι καὶ ἰδίως χειρόγραφα καὶ ἀρχαῖα ἐκδόσεις. Δι' οὗς λοιπὸν λόγους ἀνέπτυξα non ragioniam' di loro. . . .

Ἐκ τῶν οἰκοδομημάτων ὁμοίως τῆς Ζυρίχης ἰδιαίτερος ὄφειλον ἴσως νὰ μνημονεύσω τοῦ ἐξόχως ὠραίου πολυτεχνείου αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς ἀπ' ὑψηλῆς ἀκροπόλεως, ἀπολαμβάνει τις θαυμασίαν ἀποψιν τῆς πόλεως καὶ τῶν περὶ ὄρεων, τῆς λίμνης καὶ τοῦ λιμμάτου. Ἄλλ' ἡ περιγραφή αὐτοῦ καθὼς καὶ τοῦ ὄντως ἀξιοθεάτου δημαρχείου θὰ κατελαμβάνε χῶρον, ὃν ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπιφυλάξω καὶ δι' ἄλλα μὲν, ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐγγώριον ἔκθεσιν, πρὸς τὴν ὅποιαν πορεύομαι ὀδηγούμενος ὑπὸ καλοῦ φίλου Ἑλλήνος σπουδάζοντος ἐκεῖ τῆς μηχανικῆς.

Ἄλλὰ πρὶν περὶ ταύτης γράψω τι, ἐπείγομαι νὰ εἶπω ὀλίγα περὶ τῆς ἐν Ζυρίχῃ ἑλληνικῆς παροικίας, ἐκ νέων σπουδαστῶν, σφριγόντων, αἰσθηματιῶν, φιλοτιμῶν καὶ λίαν περιποιητικῶν πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν διερχομένους Ἕλληνας. Ζῶσιν ἐκεῖ οἱ καλοὶ νέοι ἐν ἐπαινετῇ ἀρμονίᾳ, συντεταγμένοι εἰς ἀξιοζήλευτον σωματεῖον, κατὰ γερμανικὸν πρότυπον, συνεορτάζοντες μὲν καὶ συνευθυμούντες ἐν ἐπισήμοις ἡμέραις καὶ ἔθνικαῖς εορταῖς, ὅπως οὕτω κοινῇ ἀναμιμνήσκονται τῶν οἰκειῶν καὶ τῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ συμβοηθόμενοι ἐν ταῖς σπουδαῖς αὐτῶν καὶ ἄλλως ἐν κοιναῖς συνεντεύξεσιν οὐχὶ μόνον τὸ πνεῦμα ἀναπτύσσοντες, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα μορφοῦντες δι' ἀσκήσεων, ὧν προσφιλεστάτην ἔχουσι τὴν κωπηλασίαν, ἐν ἧ καὶ πολλάκις διεκρίθησαν κατὰ τοὺς δημοσίους ἀγῶνας. Πάντας δὲ τούτους δύναται τις νὰ συναντήσῃ ἄπαξ τοῦλάχιστον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας εἰς τὸ ἐκεῖ ἑλληνικὸν καπνοπωλεῖον.

Διότι ὑπάρχουσι βεβαίως πολλαὶ ἔτι παρθένοι τῆς γῆς γωνία, ὅπου ἑλληνικὸς ποῦς δὲν ἐπάτησεν, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ὑπάρχει πόλις τῆς Εὐρώπης σημαίνουσα πῶς, ἐν ἧ δὲν ἀποκατέστη καὶ βιοῖ Ἕλλην. Φίλος καλὸς καὶ ἀξιοπίστος μοὶ διηγείτο ποτε, ὅτι ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν τῶν πλανητῶν χώρᾳ, τῇ Βοημίᾳ, ἀνεκάλυψεν ἀλήθως ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν Πελοποννησίου περιάγοντας πρὸς ἀργυρολογίαν, ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, ἐπὶ τῶν βοημικῶν ὄρεων τὴν *λαλουμένην κεφαλὴν*!¹ Ὁμολογήσαμεν μετροπρόρως, ὅτι εἴμεθα προνομιοῦχος φυλή! Καὶ ἔπειτα σκέφθητε ἂν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ὑπάρχῃ καὶ ἐν Ζυρίχῃ Ἕλλην ἐμπορευόμενος! Ἴδου λοιπόν, ὅτι ὁ ἀγαθὸς νέος κ. Διαμαντόπουλος συνέστησεν ἐκεῖ καπνοπωλεῖον, ἐν ᾧ πωλοῦνται καπνοὶ τοῦ Ἀγρινίου καὶ τῆς Λαμίας, καὶ ὅπερ κατέστη κέντρον συναντήσεως διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ἐκεῖ συνήντησα καὶ ἐγὼ καλοὺς συμπατριώτας καὶ μεταξὺ αὐτῶν φίλον δικηγόρον καὶ συσπουδαστὴν ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ μορφή του ἐγκρύπτουσα ἀγανάκτησιν μόλις περιστελλομένην μ' ἔκαμε νὰ ἐρωτήσω τὴν αἰτίαν.

— Τὰ τέκνα τῆς ἐλευθερίας, μοὶ ἀπεκρίθη μετ' ἀπογοητεύσεως, οἱ δημοκρατικοὶ πολῖται τῆς πατρίδος τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου, εἶνε ἀπλοῦστατα διακεκριμένοι *λωποδύται*, φίλε μου.

Καὶ μοὶ διηγῆθη πῶς τῇ πρωΐᾳ ἐκείνῃ, ἐνῶ ἔλουετο ἐν τῇ λίμνῃ, ἀχρεῖός τις Ἑλβετὸς πολίτης, ὁ ἐπιστάτης τῶν λουτρῶν καθ' ὅλας τὰς

πιθανότητας, ἐσκέφθη ὅτι ὁ λουόμενος ὀφείλει οὐχὶ μόνον τὰ ἐνδύματα προσωρινῶς ν' ἀποβάλλῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ βαλάντιον διὰ παντός. Καὶ ἐφρόντισε λοιπὸν νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἐκείνος τοῦ περιττοῦ βάρους τοῦ περιηγητικοῦ του ταμείου.

— Καὶ τί ἔκαμες ἕως τῶρα; ἠρώτησα.

— Ἐπῆγα εἰς τὴν ἀστυνομίαν...

— Ἔ; λοιπόν;

— Μοὶ εἶπον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐλπίς!

— Πῶς! Διατί;

— Διότι, λέγει ὁ ὑπάστυνός μου, *πολλοὶ τοιαῦτα κλοπαὶ συνέβησαν μέχρι τοῦδε εἰς τὸ κατὰστημα ἐκεῖνο καὶ οὐδεμία οὐδέποτε ἀνεκαλύφθη!*

— Ἄλλ' ἡ ἀπόκρισις εἶνε ἀχρεία, ὅσον καὶ θλιβερῶς κωμική.

— Καὶ ἐν τούτοις, φίλε μου! Ἐὰν ἔβλεπες τὸ φλεγματικὸν ἐκεῖνο ὕφος τοῦ ὑπάστυνός μου θὰ ἔκαμνες ὅ,τι ἐγὼ ἔκαμα καὶ τίποτε ἄλλο.

— Καὶ τί ἔκαμες; ἠρώτησα μὲ περιέργειαν, νομιζῶν, ὅτι ἐνήργησε δι' ἄλλης ὁδοῦ πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν χρημάτων του.

— Τίποτε ἄλλο, μοὶ ἀπεκρίθη ἢ τῷ ἀνέμνησα τὰ καθήκοντα τῆς ἀστυνομίας, τῷ εἶπον, ὅτι δὲν τὰ γνωρίζεις, τῷ ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου διὰ ποῖον λόγον ἐπὶ τέλους ὑπάρχει αὐτὸς μεταξὺ τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων, ὡς παραδίδια, καὶ ἀφοῦ τοῦ τὰ ἔψαλα ἑλληνικώτατα, τῷ ἀφῆκα τὴν διεύθυνσίν μου, ἵνα μοὶ ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς τὴν ὀριστικὴν ἀπάντησιν, ὅτι οὐδὲν ἀνεκάλυψε, καὶ τὸν ἀπεχειρέτισα ἀπομεινάντα ἀναυδὸν ἐκ τῆς διδασχῆς.

— Καὶ τώρα, ἀφοῦ τῷ παρέδωκες τὸ μάθημα αὐτὸ τοῦ διοικητικοῦ δικαίου;

— Κἀθημαι ἐδῶ ἀκουσίως μου, καὶ φιλοσοφικώτατα περιμένω νὰ λάβω νέα χρήματα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἀναλογίζομαι τί πάταγος θὰ ἐγένετο ἂν τοιοῦτό τι συνέβαινεν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀπασχολῶ τὸν νοῦν μου εἰς σκέψεις περὶ πολιτευμάτων. Κατέληξα δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς δημοκρατίας μὲ κλέπτας καὶ τοιαύτην ἀνήκουστον διοικητικὴν παραλυσίαν προτιμῶ ἀπόλυτον μοναρχίαν μὲ τιμίους πολίτας καὶ διοργανισμόν καθὼς πρέπει.

— Ὅπου ἀποδεικνύεται, προσέθηκα, ὅτι ὁ Ἕλλην εἶνε εὐχαριστημένος νὰ κάμῃ πολιτικὰς θεωρίας ἔστω καὶ μὲ ζῆμίαν ἑκατοστῶν τινῶν φράγκων.

Καὶ ἐχαρίστημεν γελῶντες, ὑποσχεθέντες ἀλλήλοις νὰ συναντηθῶμεν τῇ ἐσπέρᾳ διὰ τὴν εορτήν.

Ἄλλ' αἱ παρεκβάσεις μὲ ἀπεμάκρυναν τῆς ἐκθέσεως, ὅπου ὑπεσχέθημι νὰ ὀδηγήσω τὸν ἀναγνώστην. Καὶ λοιπὸν σπεύδω ἐκεῖ. Σημαῖαι ἀναρίθμητοι ἐπὶ ἰστῶν ὑψηλῶν μοὶ δεικνύουσι τὸν ἐν ᾧ ἡ Ἑθρική τῆς Ἑλβετίας ἔκθεσις τόπον, καὶ ῥεῦμα πλήθους ἐκεῖσε πορευομένου τὴν πρὸς ταύ-

1. Οὕτως ἀπεκάλει ἑλληνιστὶ ὁ πολὺμητις ἀρχηγὸς τῆς ἑταιρίας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα *αἰωρομένη κεφαλὴ* (schwebender Kopf) γνωστὸν τέχνασμα, καθ' ὃ τῇ βοήθειᾳ κατόπρων καὶ ὁμοιοχρώμων περιθλήματος τῶν τοίχων, κατορθοῦται νὰ παρίσταται ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐπὶ σκηπῆς τινος, εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον, τοποθετημένου συντρόπου, οὕτινος τὸ λοιπὸν σῶμα ἐπιμελῶς καλύπτεται, ὡς ἀποκεκομμένη, μετέωρος καὶ ὅμως ζῶσα, ὀμιλοῦσα καὶ ἄδουσα.

την ὁδόν. Ἀνεγερθὲν τὸ κατάστημα αὐτῆς παρ' ἀλσιδίον ὠραίων καὶ ὑψηλῶν δένδρων καὶ παρὰ τὸ ρεῖθρον τοῦ ποταμοῦ Sihl, ἀπέκτησεν ἀμέσως, ἄνευ ἄλλης προνοίας, κῆπον ἐν τῷ περιβόλῳ ἀνεπτυγμένον, δροσερὰν καὶ εὐσκιον παρέχοντα τὴν ἀνάπαυσιν τοῖς ἐπισκέπταις. Ἡ εὐφυῆς ἐκμετάλλευσις τῆς φύσεως ἐχάρισε τὰ δένδρα καὶ τὸν διαρρέοντα τὸν περιβόλον ποταμόν. Ἐπῆλθε δ' εἴτα ἡ φιλοκαλία καὶ ἡ τέχνη καὶ ἐξωράισε τὸν αὐτοσχέδιον κῆπον διὰ γεφυρῶν καὶ ὁδῶν, λοφίσκων χλοερῶν καὶ καφφενείων κομψοτάτων, παντοειδῶν τέλος σταθμῶν, ὅπου ἡδύνατό τις νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν δίψαν ἢ τὴν πείναν, ἀπὸ τῶν ὠραιότερων ἐστιατορίων καὶ τῶν ἀγροτικωτέρων γαλακτοπωλείων μέχρι τῶν χαριεστέρων ζυθοπωλείων καὶ τῶν ἀφελεστάτων παραπηγμάτων διὰ δροσιστικά καὶ ἀναψυκτικά ποτά. Παντός εἶδους στοαὶ καὶ παραπήγματα ἐσταμάτουں τοῦ ἐπισκέπτου τὸ βῆμα προσφέροντα αὐτῷ ἀνακούφισιν, ἢ παρουσιάζοντα χαριτωμένον νεωτερισμόν, ἢ ἰκανοποιουῦντα πᾶσαν ἐπιθυμίαν. Περί παντός εἶχε ληφθῆ πρόνοια, ἀκόμη καὶ περὶ στοᾶς χρησιμεύουσας ὡς γραφεῖον καὶ πηγὴ πληροφοριῶν διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν ἐκθεσιν δημοσιογράφους καὶ ἀνταποκριτὰς ἐφημερίδων. Ὁ κατάφυτος ἐκεῖνος καὶ ὑπὸ τοῦ Sihl διασχιζόμενος περιβόλος, ἐν ᾧ ἡ φύσις καὶ ἡ καλλιθεσία μετὰ μερίμνης καὶ εὐφυΐας συνήνωσαν πᾶσαν καλλονὴν καὶ προσέλαβον πάντα πόθον, ἦν ἀληθῶς ἀνεκτίμητος ἀπόλαυσις!

Τὸ ἐσωτερικόν τῆς ἐκθέσεως ἔχρηζεν ὄντως μακρὰς μελέτης. Ἄλλ' ἢ βραχυχρόνιος διαμονὴ μου δὲν ἐπῆρκει βεβαίως πρὸς τοιαύτην. Ἀντὶ πάσης ἄλλης λεπτομεροῦς περιγραφῆς θέλω ἀπλῶς μνημονεύσει ἐκείνων μόνον τῶν ἐκθεμάτων, ὅσα προσέπεσαν εἰς τὴν ἀντίληψίν μου, ὡς τὰ τελειότερα προϊόντα τῆς ἐλβετικῆς βιομηχανίας. Ἰδιαιτέρων λοιπὸν ἐντύπωσιν ἐνεποίησάν μοι τὰ μεταξωτὰ καὶ αἱ μηχαναὶ τοῦ καντονίου τῆς Ζυρίχης, τὰ τρίχαπτα καὶ λευχεύματα τοῦ καντονίου St Gallen, τὰ ὠρολόγια τῆς Γενεύης καὶ τὰ ἐκ τοῦ καντονίου Glarus . . . *καλημερεῖά μαρδῆλια!* Τὸ τελευταῖον τοῦτο προϊόν ἰδίως ὑπερέβαινε πᾶσαν προσδοκίαν μου. Διότι ὑπάρχει παρ' ἡμῖν παράδοσις, ὅτι ταῦτα μόνον ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατασκευάζονται, ἐγὼ δὲ ἀνεκάλυπτον ἐκεῖ, ὅτι τὰ ἄριστα μόνον ἐξ Ἑλβετίας ἦτο δυνατόν νὰ εἰσάγῃνται εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ μάλιστα ἀφου τὸ καντόνιον Glarus σεμνύνεται ἐπὶ σημαντικῇ αὐτῶν παραγωγῇ καὶ ἐξαγωγῇ. Ἄλλ' ἐκτός τῶν μνημονευθέντων τούτων κυριωτέρων προϊόντων, ἄτινα ἀπασχολοῦσι τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐλβετικῆς βιομηχανίας, ἰδιαιτέρας ἐπίσης προσοχῆς ἄξια ἦσαν ἡ περίφημος *σακολάτα* τοῦ Suchard, τὸ εὐεργετικὸν συμπεπυκνωμένον γάλα, αἱ ἐξάισιοι ἄλλαντες καὶ ὁ θαυμασιος τυρός. Τὸ τμήμα δὲ

τοῦτο τῶν ἐδωδίων ἦν τόσον ὀρεκτικῶς διεσκευασμένον, ὥστε νὰ προσελκύσῃ καὶ προκαλῆ τὴν ἐπισταμένην τῶν γαστριμάργων μελέτην. Ἐκεῖ που δὲ πλησιον τὰ *σιγάρα* καὶ οἱ *καπνοὶ* τοῦ βραβευθέντος ἐργοστασίου Παπαστάθη, συνεταιροῦ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου, μοὶ προξενοῦσιν, ὡς Ἑλληνι, ἰδιαιτέρων ἀγαλλίαςιν. Καὶ ἀφου διήλθον τὸ λαμπρὸν τμήμα τῶν μαρμάρων καὶ τὰ πλουσιώτατα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γεφυροδοποιίας, ἔφθασα εἰς τὸ ὄντως πάντων τελειότατον, τὸ τῆς μηχανικῆς, καὶ ἀπεθαύμασα, ἐν σμικρῷ ἐκτεθειμένῳ ἐκεῖ, πάντα τὰ μηχανήματα, δι' ὧν ἐγένετο ἡ τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Γοτθάρδου διάτρησις. Κατάκοπος δὲ μετὰ πολυῶρων περιπλάνησιν, μάτην ἐξητλημένος ἀναζητῶ μετὰ τῶν καλῶν συνοδῶν μου ἐν τῶν μᾶλλον διαδεδομένων προϊόντων τῆς Ἑλβετίας . . . τὰς διδασκαλίσας. Βλέπω πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὰ σχολεῖα ἐκεῖ ἐκτεθειμένον, ἀλλ' αὐταὶ οὐδ' αὐμοῦ! Ἦν τὸ μόνον ἐκ τῆς ἐκθέσεως παραλειφθὲν ἐλβετικὸν προϊόν.

Ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου μὲ ἠνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψω τὴν ἐκθεσιν. Εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας νὰ συναντηθῶμεν εἰς τὸ μεθ' ἐστιατορίου καφενείου τοῦ *Αἰγυθαλοῦ* (zur Meise), ὅπου ἡδύνατό τις εἰς λογικὰς τιμὰς νὰ δειπνήσῃ καλῶς καὶ ν' ἀπολαύσῃ τῆς ἀπὸ τοῦ ἐξώστου λαμπρᾶς θέας. Διότι τὸ κατάστημα τοῦτο, ἐκτός τῶν ἄλλων προσόντων, εἶχε ἀληθῶς καὶ ἐξαισίαν τοποθεσίαν, κείμενον ἀκριβῶς εἰς τὸ ἄκρον τῆς *μητροπολιτικῆς γεφύρας* (Münsterbrücke), ἣτις ἐκ γρανίτου καὶ τεφροχρόου μαρμάρου ἐκτισμένη ὑπέρεκειται τοῦ σημείου, ὅπου ὁ ποταμὸς Λίμματος συνδέεται μετὰ τῆς λίμνης τῆς Ζυρίχης. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀφου δειπνήσῃ τις καλῶς ἐν ταῖς εὐρυτάλαις αἰθούσαις τοῦ μεταμερισμάτος, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ἐστιατόριον, δύναται, μεταβαίνων εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ καφενείου, νὰ ῥοφήσῃ ἐν μαγευτικῇ ἀπολαύσει, τὸν ὑπὸ δροσερᾶς Ἑλβετικῆς παρατιθέμενον καφέ του ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ἀποθαυμάζων ἐκεῖθεν τὴν περίξ πλήρη θελγήτρων ἀποψιν καὶ τὴν καλλονὴν τῶν τοπειῶν, ἐν ᾧ κάτωθεν ἀπλοῦται τοῦ ποταμοῦ τὸ βαθέως κυανοῦν ρεῦμα καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω τῆς λίμνης ἡ φρικιώσα ἐπιφάνεια, διασχίζει δὲ τὸ ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς γεφύρας ὕδωρ μεγαλοπρεπῆς ἀποικία κύκνων.

Ὀλίγον μετὰ τὸν δεῖπνον ἀφίκοντο οἱ Ἑλληνες σύντροφοί μου καὶ ἀπήλθομεν πρὸς τὴν τελειν. Τὰς ὁδοὺς ἐπλήρουν ἐκθέται φέροντες *κοκάρδας* ἐρυθρὰς ὡς παράσημα . . . βιομηχανίας! Ἐδῶ ἀρχίζει τὸ ποιητικὸν μέρος τῶν ἐργατῶν, ἀλλὰ περιστέλλω τὸν ἐκρηκτικὰς διαθέσεις δεικνύοντα λυρισμόν μου εἰς ἀπλοῦστατον θαυμασμόν πρὸς τοὺς δημοκρατικούς ἐκείνους πολίτας, οἵτινες τόσον ὑπερηφάνως ἔφερον τὴν δηλοῦσαν ἐργασίαν, ἰδρῶτα, τιμὴν, ἐρυθρὰν ταινίαν.

Οι ἐκθέται ὄλοι εἰσῆρχοντο εἰς τὴν Tonhalle, ὅπου δι' αὐτοὺς μόνους εἶχε παρασκευασθῆ θέσις, ὅπως ἐκείθεν θεῶνται ἀνέτως τῶν πυροτεχνημάτων, ἅτινα ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πρὸς τιμὴν τῶν ἐκθετῶν διδομένης ἑορτῆς ἐμελλον νὰ καῶσι. Καὶ ἦτο λοιπὸν ζήτημα τῆς ἡμέρας, ἂν ἡ Tonhalle θὰ ἐχώρει ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν ἐκθετῶν, ὡς ἄλλο ζήτημα ἦτο ἂν θὰ ἐδίδετο εἰς χρῆσιν τῶν θεατῶν ἡ μῆπω τελειωθεῖσα καὶ παρακειμένη νέα γέφυρα.

Μετὰ πολλοὺς κόπους καὶ ἐπὶ ἀδρῶ μισθώματι ἐπιτυχόντες ἔνα ἢ μίαν λέμβον, ἀνήθημεν εἰς τὴν λίμνην, ὅπως ἐκείθεν ἀπολαύσωμεν τοῦ θεάματος τῆς ἑορτῆς. Ἄπειροί λέμβοι ἐπέπλεον τῆς γαληνιώσης ἐπιφανείας τῆς λίμνης, μεστὰ ἀνθρώπων πάντος φύλου καὶ πάσης ἡλικίας, φωταγωγημένοι διὰ φανῶν ἐνετικῶν. Ἀτμάκατοι δέ, φέρουσαι ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους ὀρίζοντας τὰς θέσεις, διέσχίζον ταχέως δι' ἐλιγμῶν τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν λέμβων καὶ τὸ θέαμα ἀνεμίμησκε τὰς δώρυγας τῆς Βενετίας κατὰ τὰς ἑορτασίμους νύκτας διασχίζομένης ὑπὸ σμήνους φωταγωγημένων γορδολῶν, ἀφ' ὧν μελωδία μουσικῶν ὀργάνων καὶ φωναὶ ἐρωτόληπτοι πληροῦσι τὸν ἀέρα κώμων. Καὶ ὄντως ἡ Ἐπιτροπὴ μίαν τοιαύτην ἐνετικὴν νύκτα (venetianische Nacht), κατὰ τὸ ἐκδοθὲν πρόγραμμα, ἐσκόπει νὰ προσφέρῃ τοῖς ἐκθεταῖς. Ἐφωταγωγῆθη λοιπὸν ἡ Tonhalle καὶ ἡ γέφυρα, θελκτικὸν ἀντανάκλωσαι ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης, καὶ συνεπλήρουν τὸ σκηνογράφημα αἱ μουσικαὶ παιανίζουσαι. Μετ' ὀλίγον δ' ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς ἀναπλέξεως τῶν πυροτεχνημάτων καὶ τὸ πᾶν ἐξήστραψε διὰ μιᾶς. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Uetliberg ὡσεὶ αὐγὴ ἐξεχύθη σέλας τεχνητὸν καὶ ἐφώτισε τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἐνῶ πλοῖον ἐν τῇ λίμνῃ, ἐν πυροτέχνημα ὀλόκληρον, ἤρξατο συρίζον καὶ ἐκχύνον πίδακας φλογὸς καὶ φῶτων πολυχρώμων, ἄλλοι δὲ δύο τοιοῦτοι πυροτεχνικοὶ πύργοι ἀναφθέντες συνεπλήρουν τὸ πανόραμα. Καὶ ἦν τὸ θέαμα ὄντως μεγαλοπρεπές. Ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἀπλέτως ἐφωτίσθη πᾶσα ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ ἡ ἐπὶ τῆς λίμνης ἀντανάκλασις νέον διήνοιγε κάτωθεν ἡμῶν στερέωμα, ἐν ᾧ διέσχίζον τὴν σελαγίζουσαν ἑκτασιν βολίδες πολύχρωμοι, ἐντονωτέραν διαγράφουσαι φωτεινὴν γραμμὴν ἐν τῷ ἄμαυρῷ τῆς λίμνης πυθμένι. Πέριξ δὲ τὸ πᾶν ἦν ὄρατὸν ἐν τῷ ἀπλέτῳ ἐκείνῳ τεχνητῷ φωτὶ καὶ αἱ μορφαὶ τῶν ἀπὸ τῆς γεφύρας καὶ τῆς Tonhalle θεωμένων ἠλλαζον μὲν χρώματα πολλά, ἀλλὰ τὸ ἐκ περιτροπῆς κυριεῦον ἦν ὄχρον, περιβάλλον αὐτοὺς μυστηριωδές τι καὶ μεγαλοπρεπές ἐν μέσῳ τῶν ἐξ ἐνετικῶν φανῶν πολυσυνθέτων ἐκείνων διακοσμήσεων τῶν δύο τούτων ἐπισήμων οὕτως εἰπεῖν θεωρεῖται.

Ἄλλ' ἤρχισεν ὄλη ἐκείνη ἡ λάμψις βαθυδῶν

νὰ ἐκπνέῃ, καὶ ἡμαυροῦτο, καὶ ἐρείουτο ὄλονεν, πᾶσαι δὲ αἱ ἐστίαι αὐτῆς, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἐξέπεμπον μίαν τελευταίαν ἀναλαμπὴν καὶ ἔσθονον. Καὶ μετ' ὀλίγον ὁ ἐπὶ τῆς λίμνης μεγαλοπρεπὴς σελαγισμὸς ἔπαυσε καὶ ἐφαίνοντο τὰ λείψανα τῶν πυροτεχνημάτων, ὡς ἄκραι ἀνημμένων σιγάρων, καὶ οἱ ἐνετικοὶ φανοὶ ὡς πυγολαμπίδες ἐν τῷ σκότει. Αἱ λέμβοι ἤρξαντο νὰ κινῶνται πρὸς ἀναχώρησιν καὶ τὸ πᾶν ἐφαίνετο πολὺ σκοτεινότερον ἢ ὅσον πραγματικῶς ἦτο. Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἠκούοντο σχόλια περὶ τῆς μακαρίτιδος πλέον φώτοχυσίας, ποῦ δὲ καὶ ποῦ γέλως φαιδρὸς διέσχίζεν, ὡς μεταλλικὸς ἤχος, τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἐδῶ δύο λέμβοι προσῆγγιζον ἀλλήλαις διὰ ν' ἀνταλλαξῶσιν ἓνα λόγον, καὶ ἐκεῖ ἔλαφροὶ κωπηλάται διέσχίζον γοργῶς τὰ ὕδατα τῆς λίμνης καταδιώκοντες μειδιώσαν ἀπὸ ἄλλης λέμβου γλυκεῖαν μορφήν. Ἀλλὰ τὸ σύνολον, ἀνεξαρτήτως τῶν ῥωμαντικῶν ἐπεισοδίων δι' ὧν ἐστόλιζον τὴν εἰκόνα οἱ αἰσθηματῖαι ἐκ τῶν θεατῶν, ὡμοίαζε φυγῇ ἐσπευσμένη, οἷαν στρατὸς νικηθεὶς ὑφίσταται ἢ προσκεκλημένοι ἀποτόμως ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου εἰδοποιηθέντες, ὅτι ἐπέστη τῆς ἀποχωρήσεως ἡ ὥρα! Ἐντὸς βραχείου χρονικοῦ διαστήματος αἱ διαπλέουσαι τὴν λίμνην λέμβοι ἐμετροῦντο ἐπὶ τῶν δακτύλων. Τὸ πᾶν εἶχε σκοταστῆ καὶ ἡ πρὸς τιμὴν τῶν ἐκθετῶν ἑορτὴ εἶχε λήξει.

Ἡμεῖς δὲ ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ ἴδια εἰσῆλθομεν εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Αἰγιθαλοῦ καὶ ἐπεδόθημεν εἰς ζυθοποσίαν ἐπὶ τοῦ μαγικοῦ ἐξώστου, καταστρωννύοντες τῶν ἐκδρομῶν τῆς ἐπιούσης τὸ δρομολόγιον. Συνεφωνήσαμεν νὰ συναντηθῶμεν τῇ πρωτῇ καὶ ἀνέλαβεν ὁ φίλος μου δικηγόρος νὰ ἔλθῃ πρὸς ἀναζήτησίν μου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἄλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του, ὅταν ἔλθῶν τὸ πρωὶ ἐκεῖ, μ' εὔρεν ἑτοιμὸν πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ Ζυρίχης. Τῷ ἀνέπτυξα πῶς ἡ ἐξέλεξις τοῦ ταμείου καὶ ἡ πρό ἡμερῶν παραμεληθεῖσα κατὰ τρωσις τῶν ἐξόδων ἐπέβαλλόν μοι τὴν ἐσπευσμένην φυγὴν. Καὶ ἐπειδὴ εἶχομεν συνυπηρετήσει ἐν τῇ στρατῷ, μεταχειρισθεὶς ἔκφρασιν ἀπομείναςάν μοι λείψανον τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἐπιστρατείας,

— Τὸ βαλάντιόν μου, τῷ εἶπον, ἤχεϊ . . . ἀνακλητήριον.

Καὶ πρὸ τῆς γυμνῆς πραγματικότητος ἐπέστη ὅτι δὲν χωροῦν λόγοι πρὸς ἀποτροπὴν, καὶ ἐγέλασε τὸν ἐγκάρδιον ἐκείνον γέλωτά του, τὸν μεταδίδοντα τὴν εὐθυμίαν εἰς ἐνὸς μιλιου ἀπόστασιν. Οὕτως εὐθύμως ἠτενίζομεν τὸ ναυάγιον τῶν σχεδιασθεῖσων ἐκδρομῶν καὶ ἐπὶ τὸ κωμικώτερον ἀπεθαυμάζομεν τὴν περιγητικὴν ὀλιγάρκειάν μου, ἀνθισταμένου εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ μείνω μίαν μόνην ἔτι ἡμέραν, ὅπως ἀναβῶμεν ἐπὶ τοῦ Uetliberg, καὶ διατρέξωμεν τὰ πλη-

σιέστερα περίχωρα, και διαπλεύσωμεν τὴν λίμνην. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ σκαμμάτων και εὐφυολογιῶν ἠγόρασα τὸ μέχρι Λουζέρνης (Luzern) εἰσιτηρίον μου και ἐπεριμένομεν τὸν θυρωρὸν τοῦ ξενοδοχείου, ὅστις εἶχεν ἀντάλλαξιν νὰ κομίσῃ εἰς τὸν σταθμὸν τὰς ἀποσκευάς μου. Ἄλλ' ὁ θυρωρὸς οὐδαμῶς ἐφαίνετο και ἡ ὥρα ἐπροχώρει, ἡ δὲ ἀμαξοστοιχία ἦν ἐκεῖ ὑπὸ ἀτμὸν ἐτοιμὴ πρὸς ἀναχώρησιν. Ἡ ἀνησυχία ἤρχισε νὰ τρέπῃ εἰς φυγὴν τὴν πρωϊνὴν ἡμῶν εὐθυμίαν, διότι ἂν μὴ ἀνεχώρουν δι' ἐκείνης τῆς ἀμαξοστοιχίας, τὸ μὲν ἐκδοθὲν εἰσιτηρίον ἔχανε πᾶσαν ἰσχὺν και ἀξίαν, ἐγὼ δὲ μόνις τῇ ἐπιούσῃ ἠδύναμην πάλιν ν' ἀναχωρήσω ἐγκαίρως εἰς Λουζέρνην και δυνήθω νὰ χρησιμοποιοῦμαι τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας εἰς ἐπίσκεψιν τῆς πόλεως. Καὶ ἐπὶ τέλους, τὸ κάτω, κάτω, τὸ ζήτημα ἔθιγεν ἀκριβῶς τὴν εὐαίσθητον χορδὴν τὴν ὑπαγορεύσασαν τὴν ἀναχώρησιν.

Ἐν τῇ κρίσιμῃ στιγμῇ συνεκροτήθη συμβούλιον και ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐγὼ μὲν εἰσέλθω εἰς τὴν περιμένουσαν ἀμαξοστοιχίαν, ὁ δὲ φίλος μου, διανοίξας τὰ λίαν εὐμεγέθη σκέλη του, ἐρωτήσῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περὶ τῆς τύχης τῶν ἀποσκευῶν μου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θ' ἀνεχώρουν και ἄνευ αὐτῶν, ὁ δὲ ἀγαθὸς σύντροφος ἀνέλαβε νὰ μοὶ τὰς ἀποστείλῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας.

Ὁ σιδηροδρόμος ὀλίγιστα ἀκόμη λεπτὰ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ, ὅτε ἐφθασεν ἀσθμαίνων ὁ καλὸς φίλος και μοὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ θυρωρὸς τοῦ ξενοδοχείου παρέδωκε τὰς ἀποσκευάς εἰς τὸν θυρωρὸν τῆς αἰθούσης τῆς β' θέσεως. Τρέχομεν πρὸς ἐκεῖνον και οἱ δύο και τέλος μετ' ἀναζητήσεως νευρικῆς ἠλεκτρικῆς ταχύτητος ἀνακαλύπτω τοὺς πιστοὺς τοῦ ταξειδίου μου συντρόφους ὑπὸ κάθισμά τι.

Ἄλλ' ὁ κώδων τοῦ σιδηροδρόμου ἤχει τὸ τρίτον τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ, και ἐγὼ . . . μόνις προφθάνω ν' ἀναβῶ εἰς τὴν πρώτην τυχούσαν σιδηροδρομικὴν ἀμαξάν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ φίλου μου, ὅστις ἐπήδησε πάλιν ἐξῶ, ἐνῶ πλέον ἡ ἀμαξοστοιχία εἶχεν ἐκκινήσει. Ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ ὑπὸ τὸσον ἀτμηλάτους περιστάσεις, ὥστε σήμερον ἔτι παραμένει μοὶ αἰνίγμα, πῶς ἐγὼ μὲν κατώρθωσα ν' ἀναχωρήσω μετὰ τῶν ἀποσκευῶν μου, ἐκεῖνος δὲ νὰ μὴ μὲ συνοδεύσῃ ἀκουσίως μέχρι Λουζέρνης!

P.

Ὁ Ἀριστιππος, ὑβρίζομενος ὑπὸ τινος, ἐπετάχυνε τὸ βῆμά του εἰς φυγὴν.

— Διατί φεύγεις; τῷ ἐφώναξεν ὁ ἄλλος.

— Διότι σὺ μὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα, ἀπεκρίθη, νὰ μὲ ὑβρίξῃς, ἐγὼ δὲ νὰ μὴ ἀκούω τὰς ὕβρεις.

Η ΜΥΟΣΩΤΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τῷ 1803, ἐν τῷ 12ῳ συντάγματι τοῦ γαλλικοῦ πεζικοῦ, τὸ ὅποιον ἐφρούρει τότε ἐν Στρασβούργῳ, ὑπῆρχεν ἐπιλοχίας ὀνομαζόμενος Πέτρος Πιτοῦ, ἐκ Μορβάν. Ὁ Πέτρος ἦτο γενναῖος καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως· ἦτο πρῶτος πάντοτε και τελευταῖος εἰς τὸ πῦρ, ἐθεωρεῖτο δὲ πάντοτε ὡς ἀγαπῶν δύο μόνον πράγματα ἐν τῷ κόσμῳ τὴν ὁσμὴν τῆς πυριτίδος και τὸν συριγμὸν τῶν σφαιρῶν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Πέτρος ἐζήτησε δι' ἐπιστολῆς παρὰ τοῦ συνταγματάρχου αὐτοῦ ἄδειαν ἀπουσίας ὅπως νοσηλεύσῃ τὴν βαρέως ἀσθενοῦσαν γηραιὰν μητέρα του. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ προσέθετεν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὀδοποικοντούτης και παραλυτικός, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἠδύνατον νὰ παράσχῃ συνδρομὴν πρὸς τὴν δυστυχῆ γραιάν. Ὑπέσχετο δὲ νὰ ἐπανεῖλθῃ ἅμα ὡς ἡ μήτηρ του ἀνελάμβανεν ἐκ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς.

Ἄλλ' ὁ συνταγματάρχης ἀπήντησε πρὸς τὸν Πέτρον ὅτι, ἐπειδὴ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περιεμένετο ἡ διαταγὴ ὅπως τὸ συντάγμα ἐκκινήσῃ πρὸς πόλεμον, οὐδεμίαν ὑπῆρχεν ἐλπίς νὰ τῷ δοθῇ ἄδεια.

Ὁ Πέτρος ὑπέμεινε ἀγογγύστως.

Παρήλθον δεκαπέντε ἡμέραι, δευτέρα δὲ ἐπιστολὴ ἐστάλη πρὸς τὸν συνταγματάρχην.

Διὰ ταύτης ὁ Πέτρος ἀνήγγελλε τῷ προϊστάμενῳ αὐτοῦ, ὅτι ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνει μετὰ τῆς λύπης ὅτι δὲν εἶδε τὸν υἱὸν τῆς παρ' αὐτῆ, ἐνῶ ἐπεθύμει, ὡς μήτηρ καλὴ και φιλόστοργος, νὰ τὸν εὐχηθῆ διὰ τελευταίαν φοράν. Ὁ Πέτρος και τὴν φοράν ταύτην ἐζήτηε ἄδειαν ἀπουσίας ἑνὸς μηνός, ἔλεγε δὲ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ γνωστοποιήσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ἠναγκαζέτο νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν ταύτην· ἦτο οἰκογενειακὸν μυστικόν. . . Ἰκέτευε δ' ἐπιμόνως τὸν συνταγματάρχην του νὰ μὴ τῷ ἀρνήθῃ τὴν χάριν ταύτην.

Ἀλλὰ και ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ τοῦ Πέτρου ἔσχε τὴν τύχην τῆς πρώτης. Μόνον ὁ λοχαγὸς τοῦ δυστυχῆ στρατιώτου εἶπεν αὐτῷ:

— Πέτρε, ὁ συνταγματάρχης ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν σου. Ἐλυπήθη διὰ τὸν θάνατον τῆς γηραιᾶς μητρός σου, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ σοὶ δώσῃ τὴν ἄδειαν τὴν ὅποιαν ζητεῖς, διότι αὐριοῦν τὸ συντάγμα ἀναχωρεῖ ἐκ Στρασβούργου.

— Ἄ! τὸ συντάγμα ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Στρασβούργον; και ποῦ πηγαίνει, σὰς παρακαλῶ;

— Εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ὁ ἀ ἐπισκεφθῶμεν τὴν Βιέννην, γενναῖέ μου Πέτρε. Ὁ ἀ κτυπηθῶμεν μετὰ τοὺς Αὐστριακοὺς. . . τοῦτο δὲ σ' εὐχαριστεῖ, δὲν ἔχει οὕτω;

Ὁ Πέτρος οὐδὲν ἀπήντησεν· ἐφαίνετο βεβουλισμένος εἰς βαθείας σκέψεις. Ὁ λοχαγὸς τὸν ἔ-